

Kasteel Avestein te Dinther

door

N.L. van Dinther

De eerste vermelding van een eigenaar van het kasteel Avesteijn komt voor in 1537. Herman van Brempt¹ heeft dat "huysken van Avesteijn" geërfd of gekocht van zijn oom Heer Tielman van Brempt, ridder, voor de prijs van 560 Carolus guldens.

In 1595 weet een vrouw die indertijd op Avesteijn diende, te vertellen hoe Jonker Herman van Brempt daar gewoond heeft; dat het huis toen een neerhuis, een brouwgetouw, een bakhuis, een koetshuis, en verder een poorthuis had; dat de inventaris er een was van echte edelmanshuizinge en afkomstig van Heer Tielman van Brempt; dat Jonker Herman zelf een gouden "braesclette" (armband) droeg met een plat gouden "schuyffelet" (sluiting?). Zo'n 30 à 40 jaar geleden (1565 à 1555), toen zij daar diende, werd er grote "gasterije ende waertscap" gehouden.

In 1595 kan er echter niet veel meer van heel geweest zijn, want inmiddels hebben beurtelings de Spaanse en de Staatse troepen onder Heeswijk en Dinther huisgehouden, waarbij het Huis Avesteijn is afgebrand.

Jonker Herman van Brempt was gehuwd met juffrouw Anna van der Aelsfoirt, dochter van Goossen van der Aelsfoirt en Liesbeth Suermont. Hun dochter Anna trouwde met Peter van Middegael en na diens overlijden in 1572 met Lambert Millinck van Gerwen, hun andere dochter Helena van Brempt huwde met Gerard Pels, heer van Milheeze. Herman overleed rond 1554. Anna van Aelsfoirt hertrouwde 1556 met Jonker Willem van Chanu.

Op 14 februari 1598 verklaart Jonker Hugo van Berkel, dan 61 jaar oud, gewezen schout van Peelland dat hij 42 jaar geleden (ca. 1556) op het huis Avesteijn geweest is, om daar Jonker Willem " te gratuleren, ter cause van zijn ierste huwelijck met Joffer Anna van Aelsfoirt" die toen weduwe was van Jonker Herman van Brempt. Hij weet ook te vertellen dat de zolders boven de kameren van dat huis destijds " ongetimmert en ongesoldert" waren .²

¹ Hij was een zoon van Frederick van Brempt en Lumme van Middelde. Zijn dochter Anna kreeg 11 april 1569 leengoederen in het schoutambt Olst, buurschap Duur van haar grootmoeder Lumme. Repertorium op de Overstichtse en Overijsselse leenprotocollen 1379-1805 door E.D. Eijken. Voor het geslacht van Brempt: U.Fahne, Geschichte der Kölnischen, Jülischen und Bergischen Geslechter, erster Theil, 1848, blz. 50-51.

² Aldus Mechelien Spierings; mr. Peter van Middegael, de romantische levensschets van een rentmeester van Herlaar in: Brabantse Heem 1978, blz. 32-35. Voor Helena van Brempt zie A.F.O.Sasse van Ysselst voornamen huizen, II blz. 442 en III blz. 55, en voor

Het huwelijk van Peter van Middegael met Anna van Brempt was min of meer afgedwongen en dat zat moeder Anna van Aelsfoirt, dan de vrouw van jonker Willem van Chanu, dwars en zo kon het op 3 juli 1560 gebeuren dat:

“Op die dag was Peter van Middegael met een wagen en voerlui hooi aan het laden in een beemd langs de Aa. Daar verscheen toen Joffrouw Anna van Chanu vergezeld van haar knechten en van haar dochter Helena. Op haar bevel zijn de knechten “gewapenderhant” met stokken en staven op Peter afgegaan, met de kennelijke bedoeling hem van het leven te beroven.

Toen van Middegael trachtte te ontkomen hebben zij hem omsingeld; zij hebben op Peter ingehouwen en geslagen; zelfs de dochter Helena heeft hem in het gezicht geslagen. De voerlui die Peter bij zich had hebben hem met hun hooivorken weten te ontzetten. Daarop heeft de opperknecht van Joffrouw van Chanu zijn “swijnspit” (een jachtspriet) genomen om op Peter te schieten. Toen hij dat bemerkte heeft Peter zijn “roer” in de hand genomen, zonder nochtans op iemand los te drukken en te schieten en de getuigen van dit alles hebben dan ook beslist geen vuur of vlam aan zijn roer gezien. Peter heeft de aanvallers toegeroepen: “Schiet ghy, ick sal oeck schieten; mer laet mij met vreden en ick en sal uw ierst nyet doen.... ick ben hier niet gekomen om te vechten”. Intussen heeft Peter zich naar de Aakant teruggetrokken met de bedoeling naar de overkant te zwemmen. Zijn voerlui heeft hij toegeroepen maar een kan bier te gaan drinken. De getuigen van dit alles waren eveneens aan het hooien aan de overkant van de rivier. Zij hebben Joffrouw van Chanu nog toegeroepen wat zij wel van zins was om iemand zo te overvallen.

Inmiddels was Jonker Willem van Chanu, de tweede echtgenoot van Joffrouw Anna, door de beemden aan komen rijden met een getrokken schild voor zich op zijn paard en een roer in de hand. Hij is in volle draf op Peter ingereden en heeft vlak bij hem gekomen losgedrukt en op Peter geschoten. Nogmaals zijn toen zijn dienaren van achter op Peter toegelopen, terwijl deze zich te water begaf. Een van hen heeft hem toen blijkbaar gestoken. Pas toen hij over de rivier was gezwommen, hebben de getuigen aan de overzijde gezien dat Peter in de rug gewond was. Toen hij dat merkte heeft Peter uitgeroepen: “Ach mij, ick heb’s genoch”! Maar Willem van Chanu heeft toen hij zag dat Peter door de Aa ontkomen was nog geroepen: “Ick sal u daeraff helpen, wij sijn toch vianden”.³

Anna van Aelsfoirt heeft een zuster Barbara gehuwd met Jan Monix. Hun kinderen gaan een erfdeling aan op 7 februari 1526.⁴

Willem van Chanu, man en momboir van Anna van den Aelsfoirt e.a. gaan op 5 januari 1558 een erfdeling aan van de goederen van wijlen Jan zoon van Jan Zuermont bij Bartholomeuske dochter Geerlinck van Rijswijk.⁵

Anna van Aelsfoirt zal overleden zijn vóór 31 juli 1600 waarna Willem van Chanu in het huwelijk treedt met Catharina Monix die op 31 mei 1607 zijn weduwe wordt genoemd.⁶

Op 19 juli 1600 vindt de erfdeling plaats van de goederen van wijlen Joncker Herman van Brempt en Anna van der Aelsfoirt, te Overasselt, Oss, Oijen, Teeffelen, Loosbroeck, Dinther, Vechel en verder. De erfgenamen zijn:

De kinderen van wijlen Meester Peter van Middegael te weten:

Joncker Herman en Anna, joncker Wilhelm van Boshuysen als man en momber van Goeswina dochter Peter voornoemd en Anna, Gilbert de Rebrevettes als man en momboir van Elizabeth dochter wijlen Peter en wijlen Anna en de onbejaarde kinderen (Peter en Anna) van wijlen joncker Guillam (Willem) zoon wijlen meester Peter en Anna, welke kinderen in Spanje wonen.

Alsmede joncker Lambrecht Millinck van Gerwen zoon wijlen joncker Lambrecht Millinck van Gerwen bij wijlen Anna van Brempt in haar laatste huwelijk, voor hem zelf en zijn zuster Heijlwich, ter eenre en joncker Jan Pels zoon van wijlen joncker Geraert Pels bij Helena van Brempt ook dochter van wijlen joncker Herman van Brempt bij Anna zijn huisvrouw, ter andere zijde.⁷

---

het verdere vervolg o.a. Afbeeldingen van Kerken, Kasteelen en andere gebouwen in Oostelijk Noordbrabant door H. Spilman met aantekeningen van Jhr. Mr. A.F.O. van Sasse van Ysselt 1^e stuk, uitgave van het Provinciaal Genootschap van Kunsten en Wetenschappen in Noordbrabant, 1921, blz. 33-35. (in deze uitgave zijn eerdere publicaties in Taxandria door Sasse van Ysselt verwerkt.)

³ Aldus Mechelien Spierings, Brabants Heem 1978 blz. 34-35.

⁴ Stadsarchief 's-Hertogenbosch, verder: SAB, RA R 1842 fol. 266. zie ook voor deze erfdelingen: www.bossche-encyclopedie.nl/bronnen.

⁵ SAB, RA R 1845 fol. 274.

⁶ SAB, RA R 1853 fol. 69 en RA R 1854 fol. 195.

⁷ SAB, RA R 153 fol. 69.

Johan zoon van Helena van Brempt en Gerard Pels en Lambrecht Millinck van Gerwen, zoon van Lambrecht en Anna van Brempt Hermansdr., erven het huis Avestein van hun grootvader Herman van Brempt, elk voor de helft. Johan Pels verkocht op 9 maart 1602 zijn helft in Avestein aan zijn genoemde neef Millinck van Gerwen. Het werd toen gezegd te zijn: een steenen huysinge, genoempt Avesteyn, rontomme omgraven liggende, met eenen hof, boomgaert etc. gelegen in de parochie van Dinther, met alnoch een visscherye oft geweire, daerby gelegen, zooals jonker Adolph van Wassenberch van Honghen, drossaard van Heeswijk, het thans in huur heeft.⁸

Jonker Herman van Middegael zoon van wijlen Peter verwekt bij Anna van Brempt dochter van Herman, jonker Willem van Boshuizen man van Gooswina, ook voor Anna hun zuster, Herman ook als curator van jonkvr. Heijlwich Millinck van Gerwen, de momboren van Peter en Anna kinderen van Willem van Middegael, verkopen aan jonker Lambert Millinck van Gerwen, een zevende deel in de helft van: "zekere schoon steenen huys rontomme liggende onbegraven, sijnde de vorste zijde metten porten uiten water opgemetst met eenen schoonen nieuwen gevel, hebbende voorts rontomme binnen graften eenen hof met een optreckende brugge ende een steenen voorpoort met het houtwerck ende schrijnwerk daer inne behorende aert ende nagelvast zijnde met eenen andren hof boomgart ende erf⁹ daeraene liggende groot omtrent tsamen een mudsaet lants met alnoch eenen beempt genoempt de Geweerbeempt gelegen bijden vsz. huijse groot ontrent drie scharen weijde met een geweer ende visscherije daer toebehorende ende alle regten ende toebehoorten daer aene ende toebehorende Avesteyn, gelegen bij de rivier van der Aa, met het schuere daerop staande tussche erffve des heeren van Aste ende des heeren van Keerbergen ende beneven eenen akker gen. Den Hulsakker ende eensdeels beneven die riviere vander Aa ende die gemeijnte van Dinther, gelijk mons. Wassenberch tegenwoordelijck in zijn teulinge heeft, noch alsulcke sevenste gedeelte als hen zijn compenterende in zekere huys, hof ende erf daer aene liggende twelf lopense lants oft daerontrent begrijpende met eenen heijcamp daer bijliggende ontrent eem mudsaet lants, gelegen aende Heijlaren, e.z. erffve de erfegenamen Peter Willem Spierinx ende beneven den Leijgraeff, e.e. gemeijnte van Heeswijk, a.e. de gemeijnte van Dinther, van welke goederen jonker Lambert Millinck het achtste deel is compenterende."¹⁰

Lambrecht Millinck van Gerwen verkocht het kasteel Avesteyn aan jonker Johan Baptist Daniels, die het op 26 maart 1605 verkocht aan jonker Henry Guillaume de Wilque, secretaris en raad van graaf Herman van den Bergh, markgraaf van Bergen op Zoom en kapitein-generaal van het vorstendom Gelre en Graafschap Zutphen. Het werd nu gezegd te zijn "een casteele ofte steenen huysinge, gemeynlick genoempt Avesteyn, rontomme omgraven liggende, met optreckende brugge, met eenen hof schuren, boomgaert ende noch eenen andere hof" enz. Genoemde de Wilque verkocht op 24 oktober 1606 Avestein weder aan jonker Ido Gramay, raad en landrentemeester-generaal in Gelderland van de Aartshertogen Albert en Isabella.¹¹ Deze verkocht het op zijn beurt in 1612 aan de jonkers Lambrecht en Bruno Ter Heerenhaeff, zonen van Segewalt.¹² Na hen was daarvan, ingevolge koop van genoemde Bruno Ten Heerenhaeff van 30 juni 1650 eigenaar Segewalt Ter Heerenhaeff, de oudste zoon van Lambrecht voornoemd.¹³ Segewalt Ter Heerenhaeff was gehuwd met Maria van Rysenburg en hadden o.a. een zoon Gerard. Zijn beneficiaire erfgenaam Arnout Ter Heerenhaef en Willem Vos, als curator over zijn nalatenschap verkochten op 2 augustus 1695 voor schepen van 's-Hertogenbosch, Avesteyn aan Willem Lodewijk Graham.¹⁴

Avesteyn werd nu gezegd te zijn:

"de adelycke huysinge genaamd Avesteyn met syne ridderhuysinge (Ten Bogaerde vD), brouwhuys ende coetshuys, mitte neerhuysen, hoven ofte tuynen, boomgaert, dreven, grachten en vyvers, mitsgaders de gerechtigheyt van de visscherije in de rivier de Aa". De koopsom voor Avestein bedroeg 8.340,00 gulden terwijl voor Ten Bogaerde 9.930,00 gulden betaald werd.

Willem Lodewijk Grahame¹⁵ is omstreeks 1660 geboren als zoon van Henry Grahame kolonel van de Schotse Brigade in de Nederlanden en Henrietta Beyharts, hij zelf was luitenant-kolonel van een regiment Schotten in 1695, schepen van 's-Hertogenbosch 1715, 1725, schepen en raad van

⁸ SAB RA R 1442 fol. 194vo, litt: Sasse van Ysselt 1921, blz. 34.

⁹ Hier wordt waarschijnlijk bedoeld het ridderhof Ten Bogaerde.

¹⁰ BHIC, Rechterlijk Archief Dinther, verder: RAD inv. nr. R 39a, blz. 164-166.

¹¹ SAB, RA R 1477 fol. 559vo. zie ook Sasse van Ysselt, 1921 blz. 34.

¹² SAB, RA R 1486 fol. 653vo.

¹³ SAB, RA R 1605 fol. 347.

¹⁴ SAB, RA R 1684 282-285vo.

¹⁵ Dr.Ir. J. Mac Lean, Het geslacht Graham(e) in de Nederlandsche Leeuw 1973 kolom 55-56.

's-Hertogenbosch sedert 1 oktober 1725, raad in 1720 en 1728 aldaar, schepen van Dinther 1728-1730, begraven Dinther 17 oktober 1741, trouwt omstreeks 1690 Sara van Kouwenhoven, geb. omstreeks 1660, overleden Huize Avestein vóór april 1721, dochter van Jacob van Kouwenhoven, heer van de Streuyt, en Sara van der Graaf.

Haar grootvader Nicolaes van Kouwenhoven was pensionaris van Brielle en gehuwd met Johanna van Beaumont. Door haar familie was zij gerechtigd in een leen van de Heerlijkheid Heenvliet nl. 1 gemet land in Comanweerd en de Corte Middeldijck streckende van de Coomanwaertsche Wael tot en met de hofstede van Cornelis Dircxz. Van Poortugaal.¹⁶

Wapen familie Grahame

Het echtpaar had 12 kinderen te weten: Henry gedoopt Den Bosch 1-10-1690, Sara gedoopt Den Bosch 28 oktober 1691, Charlotte gedoopt Den Bosch (Waals) 29 oktober 1692, Johanna gedoopt Den Bosch 11 december 1693, Jacob geboren omstreeks 1694, Charles, William gedoopt Den Bosch 11 december 1696, Pierre gedoopt Den Bosch 19 maart 1698, Maria gedoopt Dinther 13-3-1701 (Nederduits Gereformeerd), Arent gedoopt Dinther 29 oktober 1702, Dorotea gedoopt Dinther 20 januari 1704 en Elisabeth gedoopt Dinther 17 mei 1705.¹⁷

Willem Grahame was geen gemakkelijk heerschap zoals blijkt uit een aantal voorvallen.

Op 10 september 1698 schrijft Willem Grahame, heer van Avesteijn en grondheer van de leen-en laethof ten Bogaert, een brief aan de officier¹⁸ en schepenen van Dinther. Hij beklagt zich er over dat er buitenlieden zijn die op "strouwissen" (strobossen/balen) de rivier de Aa afkomen drijven. Zich vervolgens in deze parochie van Dinther vestigen zonder van tevoren behoorlijk een borg te stellen, gegoed of geërd te zijn en aldus te eniger tijd tot verantwoording en last van de gemeente kunnen komen. Vermoedelijk zijn zij de oorzaak van de diefstallen waarmee de goede ingezetenen onlangs geplaagd zijn en dat meer dan in de naburige dorpen. Reden waarom hij zich gezonden vindt zich tot de geadresseerden te wenden en verzoekt daarom dat er prompt in voorzien wordt, zodat hij met de andere ingezetenen niet genoodzaakt zou worden om zich bij de soeverein van het land daarover te beklagen. De schepenen gezien en gelezen de inhoud van het rekest zullen er in deze naar behoren in voorzien.¹⁹

Tussen 18 november 1698 en 2 december 1698 is er sprake van een conflict over het "Cooren" tussen Willem Grahame, de heer van Dinther en de regenten aldaar. De vorster van Dinther Olifier van Hervelt wordt er op uit gestuurd met een protest gericht tegen Grahame die bij de heren wethouders van de stad 's-Hertogenbosch een rekest heeft ingediend zogenaamd in naam van de regenten van Dinther. In het protest wordt hier tegen bezwaar gemaakt en beschuldigen zij daarbij Grahame van het begaan van een "criminele" daad.

Grahame geeft ten antwoord dat hij zich hiervan niets zal aantrekken, hij handelde op advies van zijn advocaat en deed het uit pure liefde en voor het welvaren van de gemeente Dinther.

¹⁶ A.A. Arkenbout, repertorium op de lenen van de heerlijkheid Heenvliet in: Ons Voorgeslacht 1971 blz. 90-91. Zie voor haar familie: J.J. Vervloet, onder eindredactie van N.L. van Dinther en B. de Keijser; De parenteel van Doen Beijensz. Uitgave Zuidhollandse Vereniging voor Genealogie Ons Voorgeslacht 1989, blz. 22,54-55,107-108. Dr. A.W.E. Dek, Het geslacht van Beaumont uit Dordrecht, blz. 37 in Ons Voorgeslacht, februari 1974 nr. 229.

¹⁷ BHIC, Dopen Grote Kerk 's-Hertogenbosch, 1687-1734, inv. nr. 72 en Nederduits Gereformeerd doopboek Dinther 1692-1898, inv. nr. 6. Zie verder ook noot 271.

¹⁸ Drossaard of schout, opzichter over de bezittingen van een heer, rechterlijk ambtenaar of officier. Vorster plaatselijke overheidsdienaar belast met het handhaven van de openbare orde ook wel gerechtsdienaar of gerechtsbode genoemd (van Asseldonk, 2003, blz. 353, 354.)

¹⁹ RAD inv. nr. R 18, blz. 210-211.

Hij deelde met “een straffe stem” deze woorden mede: “vertreckt gij luyden aenstonts van hier, ende gij luyden mooght uwe schoenen wel suiveren want ick sal het dorp van Dinther bederven waer ick kan oft magh”.²⁰

Op 11 december 1698 geven schepenen en regeerders van de heerlijkheid Dinther volmacht aan David Niekens (drossaard en subst. secretaris) en Jan Jan Joosten schepenen om voor hen naar 's-Gravenhage te gaan en aldaar te verschijnen voor de heren gecommiteerden van de Raad van Brabant. Zij zullen aldaar, samen met de Heer van Dinther, zich beroepen op de eden en motieven tegen de Heer Willem Grahame die voor het gerecht te 's-Hertogenbosch een procedure heeft aangespannen.²¹ In twee vonissen van de Raad van Brabant te 's-Gravenhage van 25 juli 1714 wordt Willem Grahame terzake van zijn ingediende rekest in het ongelijk gesteld en veroordeeld in de gemaakte kosten.²²

Begin oktober 1699 is het weer raak. Op 1 oktober is tot pachter van de cijns van de bieren, wijnen en brandewijnen benoemd Adriaen Tabbers met Iwen de Loijer als “medestaender”(compagnon). Op last van de drossaard van Dinther hebben Jan Jan Joosten en Anthony Janssen schepenen van Dinther samen met 's landsdeurwaarder Olivier van Herrevelt zich gezamenlijk met Adriaen Tabbers en Iwen de Loyer begeven ten huize van Willem Grahame. Zij verzochten aldaar ten verzoeke van de pachter en medestaender te mogen visiteren (inspecteren) de bieren, wijnen en brandewijnen die zich in zijn kelder of op andere plaatsen zouden zijn. Waarop de heer Grahame verklaarde dat niet te willen toestaan. De deurwaarder “sijn stock getrocken” (een waardigheidssymbool) hebbende protesteerde uitdrukkelijk vanwege deze weigering.²³

Op 2 oktober 1699 gaan 's landsdeurwaarder Olivier van Herrevelt tezamen met Adriaen Tabbers de pachter van de cijns van de bieren, wijnen en brandewijnen met de medestaender Iwen de Loijer en vergezeld van Goossen Cornelissen en Jan Jan Joosten schepenen van Dinther en de substituut drossaard Andries Wessels naar het huis van Willem Grahame, inwoner alhier die een brouwketel heeft om voor zijn familie te brouwen. Zij verzochten de heer Grahame hun toe te staan te visiteren de bieren, wijnen en brandewijnen die hij in zijn kelder of andere plaatsen mocht hebben. Grahame antwoordde dat hij toestemming geeft dit te laten doen door de deurwaarder met de schepenen maar dat hij niet toestaat dat de “medestaender” mede de kelder in gaat. De deurwaarder verzoekt dat iemand de kelder open doet en aanwijzingen geeft, waarop de knecht van de heer Grahame mee is gegaan en de kelder heeft geopend en de deurwaarder met de schepenen en substituut vorster de kelder zijn ingegaan. De deurwaarder is echter op order van de schepenen weer uit de kelder gekomen en heeft de heer Grahame verzocht aanwijzingen te doen van zijn wijnen, bieren en brandewijnen om die te tellen. De heer Grahame verzocht zijn huisvrouw (Sara van Kouwenhoven) met de deurwaarder mee te gaan. Mevrouw Grahame zei tegen de deurwaarder bij het ingaan van de kelder “mijnen man sal den medestaender laeten slaen” waarop de deurwaarder heeft gezegd: “mevrouw ick en dijck niet dat menheer Grahame sijn verstandt sooverre te buyten sal gaen van den medestaender te slaen”. Mevrouw Grahame antwoordt “dat zal hij zeker doen”. Toen zij uit de kelder terugkwamen zei de heer Grahame tegen de deurwaarder “ik heb uw makker buiten de deur gezet, hij wilde bij het keldergat zijn”. Toen zij allen op de plaats gekomen waren heeft de medestaender de deurwaarder gelast de namen te noteren van de lieden die daar aan het werk waren. Zij hebben gezien dat de knecht “met die rooden hemtrock” mij heeft geslagen. De medestaender riep toen: “gij schelm comt slaet mijn nu noch eens gelyck gij datelijck hebt gedaen” . Het voorgaande gebeuren werd in een verslag opgetekend door de schepenen van de grondheerlijkheid Dinther op 7 oktober 1699.²⁴ Waarom Iwen de Loijer de toegang werd geweigerd is niet duidelijk.

Op 29 oktober 1701 hebben de drossaard en de gezamenlijke schepenen van Dinther met de vorster van de grondheerlijkheid Dinther met volmacht van mr. Jacob vander Hoeven Heer van Heeswijk en Dinther zich vervoegd ten huize van de heer Willem Grahame tot Avesteijn. Zij wilden aldaar inspecteren het maken van een vonder of planken brug over de rivier de Aa nabij zijn huis. Komende in het midden van de allee van het huis werd door de bewoner de brug van zijn voorhuis opgetrokken. Bij de brug aangekomen zagen zij aan de onderzijde van de brug geschreven staan dat zij niet te dichtbij moesten komen en tevens was daaraan een papieren brief geplakt die zij echter niet konden lezen. Aldus konden zij de heer Grahame niet te spreken krijgen en teruggekeerd zijn zij oostwaarts naar de hoeve ten Bogaert gegaan langs de rivier de Aa om zo dichtbij mogelijk te komen en konden de timmerlieden zien

²⁰ RAD inv. nr. 46, blz. 538-540 en 542-543.

²¹ RAD inv. nr. 46, blz. 545-546.

²² BHIC, Vonnissen Raad van Brabant inv. nr. 823; nrs. 5869 en 5870. In de stukken staat niets over de inhoud van de requesten maar zullen mogelijk betrekking hebben op het voorgaande.

²³ RAD inv. nr. 47 blz. 25, 5 oktober 1699.

²⁴ RAD inv. nr. 47 blz. 26-27.

die aan de vonder aan het arbeiden waren. Zij zagen dat er palen in de rivier stonden waarop een draaibrug of vonder gelegen was.²⁵

Op 2 november ondernamen de drossaard en schepenen nu met de heer mr. Jacob vander Hoeven er zelf ook bij wederom een poging de rivier de Aa tegenover het huis van de heer Grahame te inspecteren. Zij troffen daar aangekomen de heer Willem Grahame aan staande voor het gemelde huis op de rivier de Aa gewapend met een degen en snaphaan. Hij riep naar de heer van Heeswijk en Dinther die op de gemene weg van Schijndel stond aan de andere zijde van de Aa, en die alleen een degen droeg: "hontvot wat doet gij op mijn landt". De genoemde heer vroeg hem "tegen wie hebt gij het" waarop Grahame antwoordde: "tegen jou" waarbij hij zijn snaphaan aanlegde om te schieten. De heer van Heeswijk antwoordde daarop: "schurck schiet maer toe". Vervolgens is het gezelschap verder gereden en vonden dat aan weerszijden van de rivier de Aa zware dikke palen in de rivier de Aa waren geslagen met aan weerszijden van de palen "eenen thuijn ofte hoofd" (schutting of omheining) om het water in zijn loop tegen te houden en verder aan weerszijden een draaivonder die dicht gedaan zijnde rustend op twee palen in de rivier de Aa een brug vormde.²⁶

Op dezelfde dag legt voor schepenen van Dinther op verzoek van mr. Jacob vander Hoeven, Heer van Heeswijk en Dinther, Matthijs Niekens inwoner alhier, oud 32 jaar een getuigenverklaring af. Hij verklaart op 1 november in gezelschap van de heer Willem Grahame over een draaibrug liggend over de rivier de Aa voor zijn huis is gegaan. Aldaar heeft de heer Grahame hem een schutting, gevlochten van tenen, aangewezen gaande over de helft van de rivier de Aa tot op de middenpaal van de vonder. Hij vroeg aan hem, getuige, of deze deugdelijk was waarop hij antwoordde dat de schutting niet veel zou uithalen. Grahame zei hem dat het tot op de grond toe vast stond. Verder heeft de getuige gezien dat aldaar op de middenpaal een schutting of net op de wijze van een aalfuik stond.²⁷

Op 9 november getuigen voor schepenen van Dinther, op de eed afgelegd in de handen van de officier ten verzoeken van mr. Jacob vander Hoeven Heer van Heeswijk en Dinther, een twaalfstal bejaarde inwoners van Dinther, variërende in de leeftijd van 65 tot 86 jaar, Zij verklaren dat zij allen in de eed zijn geweest of nog zijn als president schepenen, borgemeesters of andere dorpsbedieningen. Zij verklaren dat nooit voor het huis van Avesteijn ter plaatse waar nu de luitenant-kolonel Grahame een vonder heeft gelegd in de rivier de Aa of daar omtrent een geweer of brug heeft gelegen en dat zij dat ook niet van horen zeggen te weten zijn gekomen. De getuige Hendrick Gerrits van Elswijk, leenvinder (beheerder) van 't hof ten Bogaert, is van de wetenschap dat hij achtentwintig jaar lang bij de voorgaande Heer en Vrouwe op Avesteijn gewoond heeft en toen geen brug of vonder aldaar gezien heeft.²⁸

Ten slotte verklaren op 4 december 1701 de drossaard en schepenen van de grondheerlijkheid Dinther "met verwonderinghe" dat hen ter ore is gekomen dat de heer Grahame geen berouw heeft getoond van de vernedering van hetgeen hen is overkomen bij de visitatie, op last van de Heer van Heeswijk en Dinther, van de vonder of vistuig gelegd voor het huis Avesteijn. Alsmede dat op die dag of de dag erna enige van hen hem aan zijn huis Avesteijn getoond hebben de visitatie en daartoe gedwongen dat te doen door de Heer. Zij verklaren op de eed in de aanvang van hun officie zulks niet gedaan te hebben als zijnde strijdig met de eed in handen van de officier afgelegd waarbij zij beloven de rechten en de privilegiën van Heer en heerlijkheid van Dinther te zullen handhaven en eenieder recht te doen en dat zij in de heer Grahame niets anders dan een van de naburen erkennen en niet in het minst van hem afhankelijk te zijn en hem noch enige eed verschuldigd zijn.²⁹

Het voorgaande geeft een duidelijk beeld van een competentie- en machtsstrijd tussen de uit een oud Schots adellijk geslacht voortkomende houwdegen Willem Lodewijk Grahame³⁰ en sinds 2 augustus 1695 Heer van Avesteijn en het ridderhof Ten Bogaerde en de, sinds 18 juli 1685³¹ ingehuldigde Heer van Dinther, mr. Jacob van der Hoeven, oud-burgemeester en pensionaris van Den Haag, schepenen van 's-Hertogenbosch in 1702 en overleden in 1718³². Beiden bezaten het recht van visserij in de rivier de Aa.

---

²⁵ RAD inv. nr. 47 blz. 111.

²⁶ RAD inv. nr. 47 blz. 112.

²⁷ RAD inv. nr. 47 blz. 113.

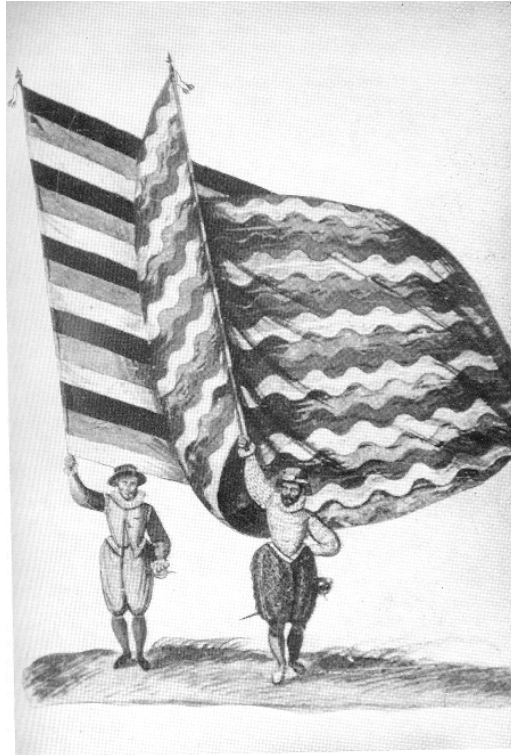
²⁸ RAD inv. nr. 47 blz. 114-115.

²⁹ RAD inv. nr. 47 blz. 120-121.

³⁰ Zijn grootouders waren John Graham of Killearn en Elisabeth Graham of Knockdolian stammend uit het geslacht van de Earl of Montrose van wie het portret hing in het huis Avesteijn.

³¹ RAD inv. nr. 46 fol. 38.

³² Zijn gelijknamige zoon Jacob van der Hoeven volgde hem op en overleed in 1739, waarna mr. Cornelis Speelman hem opvolgde.

Vaandels van Schotse compagnieën van kolonel Sir William Stuart of Houston, die tot 1583 in dienst van de Staten Generaal was.
(Koninklijke Bibliotheek te Brussel, handschrift Willem de Gortter.)

Het is niet bevreemdend dat op 20 februari 1706 door Willem Grahame Heer van Avesteijn een vidimus wordt gevraagd bij de schepenen van 's-Hertogenbosch van de oorkonde van 18 december 1459 betreffende de rechten verbonden aan het ridderhof Ten Bogaerde om zo zijn status bevestigd te krijgen.³³

Toch vonden in 1706 beide heren elkaar in een gemeenschappelijk proces bij de Raad van Brabant met Pieter Leijten, pachter van de houtschat van Dinther tegen Hendrick van Thuyl en Arie Jansse Heere te Dinther.³⁴ Grahame en van der Hoeven bezaten beiden de helft van de houtschat te Dinther en hadden die verpacht aan Pieter Leijten.

Een smet op het blazoen van de familie, althans volgens zijn vader Willem Lodewijk Grahame, was zijn minderjarige zoon Pieter Grahame. Op 9 februari 1719 gaf hij ten overstaan van de schepenen van Dinther procuratie aan de heer D. Rijcquewaert, Heer van den Ludenburg en Thiperchamp schepenen en raad van Brussel. Hij verzocht hem medewerking om zijn zoon Pieter die zich bevond in het territorium van Brabant onderhorig aan zijn Keizerlijke en Koninklijke Majesteit in verzekerde bewaring te laten nemen en hem over te dragen aan de "superieur de la Maison de froidmont proide de tournay". En wel omdat Pieter zich overgegeven heeft aan een zeer roekeloos en kwaad leven en zich schuldig heeft gemaakt aan grote misdaden en om verder onheil, droefenis en "disrespect" van de familie te voorkomen.³⁵ Wat zich heeft voorgedaan blijft onduidelijk, Pieter was dan een getrouwd man verbleef in februari 1719 in de Zuidelijke Nederlanden terwijl zijn echtgenote eerst in mei 1719 uit 's-Hertogenbosch naar Doornik vertrok. Lag het probleem in het huwelijk?

Pieter Grahame was te 's-Hertogenbosch (Waals) gedoopt op 19 maart 1698. Op 22 april 1718 gaat hij, 21 jaar oud, geboortig en wonende te Dinther, met een schriftelijk consent van zijn vader W.L. Grahame, in ondertrouw te Tilburg met Elisabeth Murray, 24 jaar oud, geboortig van Brugge en gewoond hebbende te Tilburg eveneens met een schriftelijk consent van haar vader W. Murray; attestatie gedaan op Dinther en aldaar getrouwd 8 mei 1718.³⁶

³³ SAB RA inv. nr. R 1692, fol. 242vo-244vo.

³⁴ Mr. W.M. Lindemann en Th. F van Litsenburg m.m.v. drs. H.M.B. Jacobs, Raad van Brabant deel 3 civiele processen, inventarisreeks nr. 29, Rijksarchief in Noord-Brabant, blz. 352 de nrs. 2965 en 2966.

³⁵ RAD inv. nr. 74 blz. 390-391.

³⁶ BHIC, Nederduits Gereformeerd trouwboek Tilburg 1649-1759, pagina 222.

Zij is een dochter van William Murray en Albertina Maria Theroude de St. Amant. Zij woonde, volgens het lidmatenregister van "s-Hertogenbosch, in de Tolbrugstraat te 's-Hertogenbosch en deed aldaar in oktober 1717 belijdenis, vertrok 15 mei 1719 naar Doornik en kwam met attestatie van Namen te 's-Hertogenbosch oktober 1721/januari 1722 terug. Op 22 december 1722 wordt "Mevrou Elisabeth Murray", huisvrouw genoemd van "Piter Grahame". Zij ontving 18 december 1722 te Turnhout procuratie van haar man. Het echtpaar had een zoon Willem die op 21 maart 1750 naar Indië vertrok en aldaar te Batavia op 27 mei 1752 is overleden. Pieter was kapitein In het regiment Colyear op 10 februari 1745, "retired by" 8 mei 1749.³⁷

Op 14 februari 1726, na het overlijden van Sara van Kouwenhoven de echtgenote van Willem Lodewijk Grahame, maakt hij een inventaris op van de nalatenschap³⁸. Minutieus worden de onroerende zaken, de roerende zaken, de vorderingen en schulden beschreven alsmede wordt verantwoording afgelegd van allerlei financiën. De gehele boedelbeschrijving bedraagt 142 bladzijden. Het geeft bij de beschrijving van de roerende zaken een goed inzicht hoe het kasteel Avestein er van binnen uitgezien heeft en wat er in de verschillende vertrekken aanwezig was. Onderstaand zal van de interessantste zaken een bloemlezing gegeven worden.

Willem Lodewijk Grahame was geen gemakkelijk persoon zoals bovenstaand blijkt. Toch was hij een belezen man met een brede belangstelling voor zaken zoals blijkt uit de beschrijving van zijn bibliotheek. Hij beheerste wellicht een viertal talen zoals het Nederlands, Engels, Frans en Latijn. Hij kon mogelijk Italiaans boekhouden. (het "dubbel" boekhouden werd door de Italianen uitgevonden -zie boek) Hij bezat de volgende boeken die zich en het kleine kelderkamertje bevonden:

Michel de Montaigne (1533-1592)
Franse filosoof, schrijver en politicus

Hollandse Mercurius verhalende
de voornaemste saken van staet, etc

³⁷ Mac Lean 1973 kolom 63.

³⁸ RAD inv. nr. 75 blz. 312-453.

Boeken in folio:

De kerkelijke historiën.
Erasmus.
Nederlantsche oorlogen.
Les troubles d' Angleterre.
Batavia Illustrata.
Italiaanse boekhouder.
John Rutworst Engelsboek.
Een landkaart boek.
The live of king Henry de Right.

Boeken in quarto:

Manuscript the tale of a tub (in Duyts).
De Hollantsche Mercurius (zie afb.).
Placaatboek.
2 delen Taverujee reysbeschrijvingen.
Le gardinier quintiude. (?)
Les annales de Tacité (Tacitus).
Twaalfde deel van de Hollantsche Mercurius.
2 placaet boecken.

Boeken in octavo:

The juwelhouse of art and nature.
Mechiel de Montagne (zie afb.)
Piere de Charou.
Blinius (Plinius) de Animalibus.
Simon van Leeuwen.
Waere jutrest van Holland.
Gramaire Francoise.
Verdediging der tien redenen door L.B.
Register der privilegiën sententien en reglementen.
Geestelijk schilt der catholijcken.
Constitutio minquencus. (?)
Catagismus de Volgelsanck.
Catagismus van Kuype.

Ook bevond zich aldaar het plan van het huys Avesteijn.³⁹

In het comptoir (kantoor) bevonden zich: ⁴⁰

Een astrolabium ontrampeneert (onbeschadigd)
Een klein eiken kastje waarin het archief wordt bewaard.
Een houten persje om brieven te zegelen.
Een lessenaar met groen bekleed.
Verder allerhande papieren.

Astrolabium

³⁹ RAD inv. nr. 75 blz. 360-362.

⁴⁰ RAD inv. nr. 75 blz. 357.

Een astrolabium is een instrument voor graadmeting aan de hemel en op het land.

Links is de kant met de rete te zien met aan de rand de zodiakale tekens. Rechts de andere zijde met de alidade.

De bovenste schijf, in het Arabisch *ánkabut* (spinneweb) en in het Latijn *rete* (net of netwerk) genoemd, is het open gewerkte deel met een aantal aanwijzers. De wijzers wijzen naar de positie van belangrijke sterren welke op de er onder gelegen schijf is af te lezen. De prominente ring van de rete geeft de positie van de zodiaktekens. De rete is daarmee een representatie van de om ons heen draaiende hemel. Voor het verrichten van waarnemingen heeft een astrolabium aan de achterzijde een beweegbare vizierstang een alidade.

Een fraai geelkoperen astrolabium was een kostbaar instrument met een kunstzinnige waarde. Het in bezit hebben van een astrolabium toonde aan dat de eigenaar geschoold was (hij kon ten slotte Latijn lezen), rijk (een kostbaar bezit) en kunstzinnig (de schoonheid van het instrument op zich).⁴¹

De kunstzinnigheid van Grahame komt ook naar voren uit de vermelde schilderijen aanwezig in de kelderkamer:

Een portret van de hertog van Montdros (Montrose), de stamvader van de Grahame's,

Van de graaf van Hoorn, van de gravin van d'Hornes.

Van zijn vader wijlen kolonel Henry Grahame, van kolonel Kilpatric, van Jacob van Kouwenhoven en van zijn vrouw Sara van der Graaf, schoonouders Willem Lodewijk Grahame.

Van Lotje Grahame, zuster Willem Lodewijk Grahame, van juffr. Van der Noot, van zijn broer kolonel Charles Grahame.

Een portret van een onbekende man, zeskantig. Een klein onbekend portretje.

Een groot stuk verbeeldende de geboorte van Christus.⁴²

In de voorkamer waren vier zeer kleine portretjes met groene vergulde lijstjes voorstellende de hertogen van Lotharingen families. In de eetzaal hingen 4 landschapjes en 6 landkaarten. Op de kamer boven de keuken waren zeven verschillende oude familieportretten. Op de grote kamer volgend op het opkamertje waren een portret van de Heer van Iseren en een schilderij van Meyvoogel "biddende vrouw".

Op de trap was een Engels horologie met een roode kast gemaakt door (Thomas) Thompion met wecker en wijzers, gewicht en reyskastje. In de afrekening stond genoteerd dat het verkocht werd voor 63 gulden.⁴³

⁴¹ <http://www.kennislink.nl/publicaties/het-astrolabium>.

⁴² RAD inv. nr. 75 blz. 358-359, 352, 356-357, 365, 367-368.

⁴³ RAD inv. nr. 75 blz. 363, 403.

De welstand van het echtpaar Grahame komt mede naar voren uit de beschrijving van de juwelen en het zilverwerk.⁴⁴

Juwelen:

Een blauwe saffier in een gouden ring met aan iedere zijde een diamant.

Een snoer (tour) met 108 parels met armosijne (zijden stof) lintjes.

Twee paar knoopjes met turkooizen oog in schijngoud gezet.

Een zilveren kort halsbandje wegende 1 ounce à 51 sterling. 1)

Een bril in zilver gezet.

Zilverwerk:

Een zilveren bekertje met een kannetje of lampetje en twee vorken, wegende 28 ounce. 1)

Twee potage (soep) lepels met nog een vork, wegende tezamen 11 ounce.1)

Twee zilveren bekertjes of drinkschaaltjes, wegende 2 ½ ounce. 1)

Zes oude lepels en drie vorken, wegende 15 ounce. 1)

Circa drie ellen zilver kettingwerk met een haakschaar en zwarte chagrijne (segrijne) koker en twee mesjes. (Segrijn is de naam voor huid van roggen en haaien. De Fransman Jean-Claude Galuchat geldt als de eerste Europese segrijn werker. Hij bekleedde uiteenlopende producten zoals o.a. naaidoosjes. Vooral aan het hof van Lodewijk XV waren zijn producten in trek).⁴⁵

Twee gladde messenhelften 1), drie geknobbelde versleten zilveren heftjes, twaalf zilveren messen wegende 20 ounce 1), twaalf zilveren lepels, twaalf zilveren vorken, zes kleine confiture lepeltjes, zes kleine vorkjes, een wat groter verguld lepeltje.

Een hondenhalsbandje met zilveren letters.

1) Veel zilver werd verkocht voor in totaal 215 gulden.⁴⁶

Over de garderobe van Willem Lodewijk Grahame worden we niet geïnformeerd wel over die van zijn overleden echtgenote Sara van Kouwenhoven n.l.

Een zwart fluwelen tabbaard (lang overhangend overkleed) en rok, wat oud (verkocht voor 20 gulden) een bruine mooie tabbaard, ook wat oud, een rode damasten japon met groen Frans armosijn (zijde) gevoerd zonder rok, een rode katoenen japon en rok met wit gestikt doch niet opgemaakt, een witte chitse (fijne zijde) japon met franse zijde gevoerd zonder rok, een witte armosijne (zijde) damast rok met zijde bouquetten, een witte katoenen rok met sayette (wollen) bouquetten, een borstrok, een grijze halfsleetse japon, een bruin/grijze gedragen rok, nog enige rokken, slaapmanteltjes, hemden met kant, neusdoeken, schorten, broeken, zijde keurslijven, een witte Frans zijde kap, twee waaiers, een zwarte sluier.

Een doos met zeer goed kant voor vijf hemden, aan juffr. Sara Grahame te Rotterdam gezonden.⁴⁷

In het Cabinet in de beugeltas van Vrouwe Sara Grahame zaliger zat aan "gereede penningen" een bedrag van 45 gulden.⁴⁸

18^e eeuwse beugeltas

⁴⁴ RAD inv. nr. 75 blz. 345-347, 350.

⁴⁵ <http://wikipedia.org/wiki/Segrijn>.

⁴⁶ RAD inv. nr. 75 blz. 345-347, blz. 404-405.

⁴⁷ RAD inv. nr. 75 blz. 347-350.

⁴⁸ RAD inv. nr. 75 blz. 391.

Er was allerhande linnengoed zoals: gordijnen, (twee oude linnen gordijnen zijn ten tijde van de begrafenis verbruikt ⁴⁹), tafellakens met stokrozen, servetten met rozen en strikken, gemerkte slaaplakens en slopen.⁵⁰

Een uitgebreide opsomming wordt gegeven van het aanwezige huisraad en de inboedel. Summier worden nu de volgende vertrekken beschreven met wat daar zoal te vinden was.⁵¹

In de voorkamer:

Op de schouw een stel Delfts aardewerk bestaande uit zeven stukken waaronder twee bekers, twee flessen, twee potjes en een grote pot.

Delfts aardewerk pot
Ca. 1720

Een achtkantig gelakt tafeltje, een kleine speeltafel met laken bekleed, een bijbel met koperen beslag met een rood lessenaartafeltje daarbij.

Twee petit sans doosjes om Lombre (een Engels kaartspel) te spelen, twee Lomber doosjes van notenbomenhout.

Slaapkamer:

Behangen met brokaat groen en wit waarin een ledikant genaamd Le dange, behangen met geel en rood casaut (katoen). Een ovale tafelspiegel met "nooteboome" lijst. Verder kussen, matras, dekens, stoelen en kastjes.

Eetzaal:

Stoelen, tafels en een rustbank, aan de wand 4 landschappen en 6 landkaarten.

Het comptoir (kantoor):

Zie hier boven beschreven.

De kelderkamer:

Tafels, stoelen, spiegels met vergulde lijsten, aan de wand portretten (zie hier boven).

Daarbij het buffet, met een theeketel, verzilverde opzettertjes, vier groene Moeselwijn roemers, vier Engelse wijnroemers, twaalf wijnroemers, een serpetijn stenen kannetjes met een zilver deksel, drie bierglazen, een zwart houten suikerbakje.

Het kleine kelderkamertje:

Zie voor de beschrijving van de boeken hier boven.

Op de trap:

Kastjes en een Engels horloge (zie voor de beschrijving hier boven).

De rode stenen kamer:

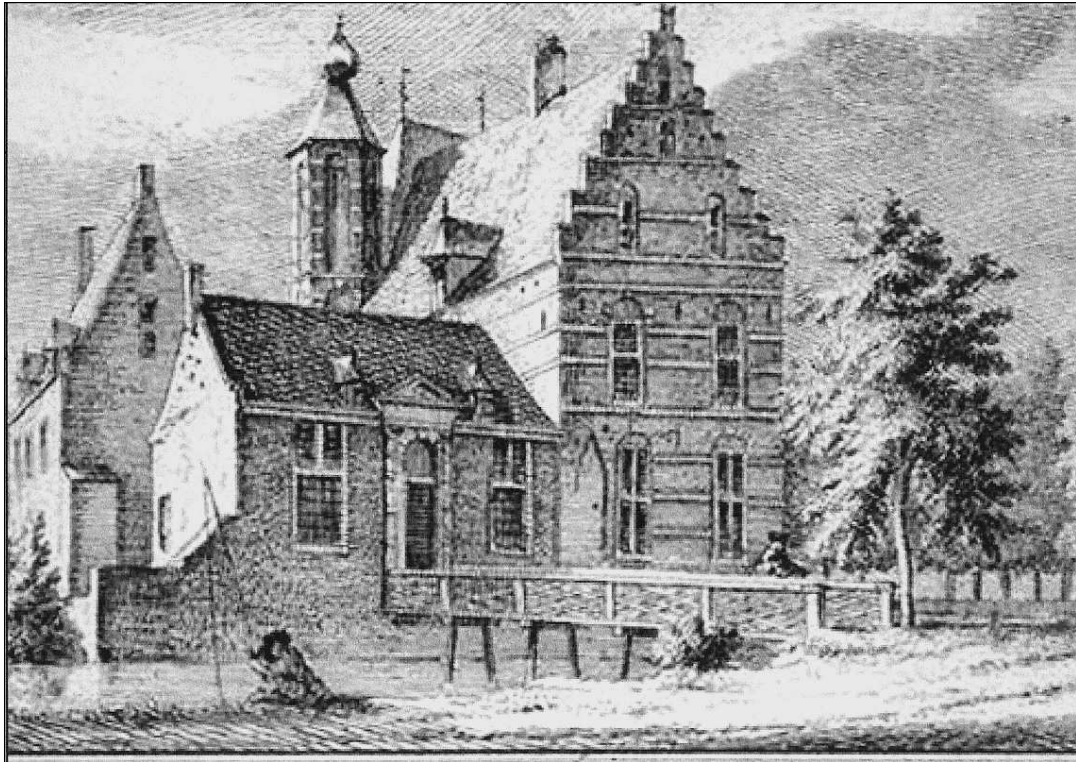
Een "Leeger Eesel", matrassen, een veren bedje met peluw en kussen, dekens, een ledikant behangen met Schotse pletz (plaid), een stilletje met een pot.

---

⁴⁹ Betaald werd nog aan de weduwe Hubert voor rouwkleden 218 gulden en aan de koster ten tijde van de begrafenis 110 gulden. Zie RAD inv. nr. 75 blz. 218.

⁵⁰ RAD inv. nr. 75 blz. 350-352.

⁵¹ RAD inv. nr. 75 blz. 352-390.

Kamer boven de keuken:

Ledikant met Doornicks behangsel, matrassen, kussens, verenbed, meubels en aan de wand zeven verschillende oude familieportretten.

Het opkamertje daarboven:

Een ledikant met geel behangen, matras, dekens, lessenaar, spiegeltje, kapstok en een "swarte houte pruycke doosje".

De grote kamer daaraan volgend:

Een ledikant behangen met blauw en wit katoen, matrassen, dekens, meubilair een portret en een schilderij (zie hier boven).

Een houten schild met ijzerbeslag, een groot eiken schild, een gevest blauw schildje.

Op het portaal van de "cleersolder".

Een slaapbank, klein bedje, kussen en deken.

De kleerzolder:

Een grote pers van eikenhout, een rechte tafel van eikenhout, een bakermat, een poppenwieg met bakermatje, een "nootte en sakerdane" (teak) houten wieg, koffers en valiezen.

Op de hopzolder:

Een pakzadel, 2 leren brandemmers, drie deckladders, een nagelback, een kalckbak, een pruyckenbol, oude netten van zeegen en schepnetten.

Op de korenzolder:

Een zak houtskool, een tonnetje met oud lijnzaad, een grote en kleine vuurwagen, een half vat rogge, negen vaten boekweit, een hoopje raapzaad, anderhalve kan witte bonen, een kan met bonen.

In de kelder:

Drie bierstellingen, zes boterpotten met 80 pond boter, twee botertonnetjes met ongeveer 60 pond boter, een vleeskuip met 4 stukken vlees, twee boontonnetjes, 151 botteljens (flesjes), twee tonnen en een kwart ton, een oliekannetje, nog 95 flesjes, een klein vaatje, een haringtonnetje.

In de keuken:

Allerlei tinwerk zoals borden, schotels, kannen etc., ijzer en blikwerk, w.o. Engels spit, hangijzer etc., Aan de zolder: twee zijden spek, twee en een halve hammen, vier rookworsten, drie en een halve pekeworsten. Verder drie mesthoenders in een kooi.

De galderij of voorhuis:

Een lange houten bank, een staande servetpers, kapstok, een ijzer om vaten te merken.

Porselein: een oostindische trekpot het deksel aan stukken, twee wit en blauw geblomde trekpotjes, twaalf bruine schotels en kopjes, twaalf blauwe schotels en kopjes, een grote witte lampetschotel. Delfts aardewerk: 12 gebloemde blauwe en witte borden, 12 idem slechte soort, 12 geribde boterschoteltjes, zes blauw en witte salade schoteltjes.

In de paardenstal:

Een zwart merriepaard met één oog, een vos rijpaard, 2 haverkisten met plm. 3 vat haver, roskam, borstels, schop en riek, twee zadels, hooi.

Koetshuis:

Diverse karren, ploeg, eg, een visburry, een burry(bok?) van een legerkarretje.

Tuinhuis achter de stalling:

Allerlei tuingereedschap.

De koestal:

Een melkkoe genaamd de President, een zwart/bont beest, een beest genaamd de Seneur (signeur), een melkbeest genaamd Clers Gijpen, een beest genaamd de Hanenbergh, een wite ruggeling genaamd Jan Wanders, een kalf genaamd de Pruis.

Bakken, hooi en stroo.

Het Rentmeestershuis eertijds bewoond door de Heer Pasteur Fabré:

Een koper fornuis, ledikant, bed, hoofdpeluw, deken, meubilair. In de knechtkamer: matras, bed, hoofdpeluw, kussen, dekens, stoel, kapstok, tafeltje. Op de zolder: een tuig van netten om "creften" mee te vangen, een grote slede, wannen.

De brouwerij:

Een brouwketel groot omtrent vijf amen, een koelbak groot omtrent zeven tonnen, een brouwkuip groot omtrent zeven of acht tonnen, een koperen afslager etc.

Het brandhuis:

Een oud waterrad, anderhalve kar talhout, een kar gekloofd hout, ca. 112 Hollandse turven.

Op de plaats, in de gracht, op de rivier de Aa;

Een hondenkooi met een ketting, vier karren met rijbossen, een viskarretje, een pont om karren, wagens, paarden etc. over te zetten, een schuitje om te vissen, een viskar met zijn stellingen.

Op de voorsch. huizinge, in de gracht en elders zijn nog:

Enige hoenderen van allerlei soort, enige eenden van allerlei soort etc.

De voorgaande beschrijving geeft een goed inzicht van de inrichting van een "edelmanshuis" rond 1700.

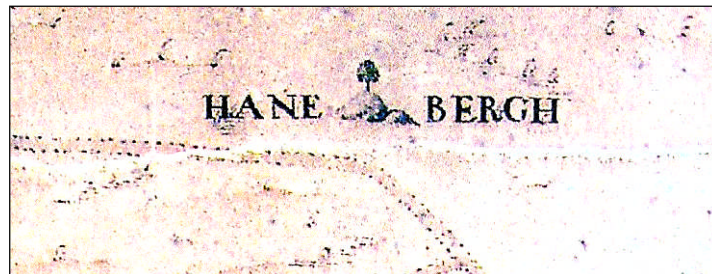
Naast het huis Avesteijn, het ridderhof Ten Bogaerde en diverse landerijen bezat Willem Lodewijk Grahame twee huizen te 's-Hertogenbosch nl.:

Een huis met koetshuis in de Peperstraat op de hoek van de Putstraat, hem aangekomen van w. Colonel Charles Grahame, zijn broer op 15 juli 1697.⁵²

Een huis, stalling en hof in de Nieuwstraat, hem aangekomen van Capt. Philip Grahame, zijn neef zoon van zijn broer Hendrik Grahame.⁵³

Te Dinther bezat hij de hoeve "de Hanenberg bij Loosbroek, met daarbij land in Rosmalen gekocht op 14 maart 1702 van het Adam van Mierdens Mannen Gasthuis te 's-Hertogenbosch voor 3.250,00 gulden.

De koopsom is hij verschuldigd gebleven tegen een jaarlijkse rente van 4%.⁵⁴

Detail kaart Joan Camp 1754
(Foto Jan van der Leest)

⁵² SAB RA R 1686 fol. 33.

⁵³ RAD inv. nr. 75 blz. 335-337.

⁵⁴ RAD inv. nr. 75 blz. 327-328.

Op 11 augustus 1741 legt Willem Lodewijk Grahame, Heer van Avesteijn, oud schepen en Raadt der Hoofd Stadt 's-Hertogenbosch, die 1 augustus 1741 bij Resolutie aangesteld werd tot Secretaris der Huwelijxe saake te 's-Hertogenbosch, mits desselfs zwakheyd, de eed af in handen van Peeter Thonis van Stratem president schepen van Dinther. Tevens ontvangt Steven Harpert de Groulart, secretaris van 's-Hertogenbosch, procuratie om dit ambt waar te nemen.⁵⁵

Kort daarna overlijdt Willem Lodewijk Grahame, ongeveer 80 jaar oud, en wordt op 17 oktober 1741 te Dinther begraven.

Op 16 en 19 december 1741 is er op verzoek van Willem Grahame Capt. onder Halket een taxatie van de goederen nagelaten door Willem Lodewijk Grahame. De waarde van Avesteyn is 3.500,00 gulden en die van het ridderhof Ten Bogaerde, een hoeve van 28 à 29 morgen, 5.500,00 gulden.⁵⁶

Zijn zoon Willem Graham volgt zijn vader op als Heer van Avesteijn en de ridderhof ten Bogaerde. Hij wordt op 10 maart 1763 te Dinther begraven. Hij heeft tot enig erfgenaam benoemd zijn schoonzuster Wilhelmina Laurentia van Oerle, weduwe van zijn broer Capt. Arend Graham. Zij overlijdt Huize Avestein te Dinther 16 februari 1799 (oud 84 jaar) en wordt aldaar 22 februari 1799 begraven. Opvolger wordt nu haar kleindochter Arendina Wilhelmina Laurentia Graham, dochter van mr. Johannes Jacobus Graham, die rond 1792 is overleden. Zij huwde Dirck Hanegraaff. Dit echtpaar verkocht op 22 november 1802 het ridderhof Ten Bogaerde, doch zijn vrouw behoudt daarbij uit het leenhof de halve houtschat over Dinther en het cijnsboek.

Op 3 mei 1806 verkocht Dirk Hanegraaf wonende te 's-Hertogenbosch: "den opstal van het kasteel Avestijn, zodanig als het zelve is staande te Dinther, op een eilandje omringd door gragten en van alle zijde belend door de verkoper en zulks om af te breken".

Van de verkoop waren uitgesloten:

De brug, die over de gracht lag naar het eilandje, de schilderijen die in het kasteel hingen en die niet aard- en nagelvast waren, de verborgen schatten "hoegenaamd".

Verder werd bepaald dat de heer Hanegraaf alle bomen en heggen die de sloop belemmerden van het eilandje moest laten ruimen. De verkopers mochten de afbraak (het puin e.d.) op de plaats voor de neerhuizing in de Laan, buiten de poort en op de Cingel deponeren. Deze cingel die vlakbij het eilandje lag, mocht door de kopers ook "doorgraven" worden, zodat ze de afbraak met vaartuigen konden vervoeren. Wanneer de sloop achter de rug was, moest de doorsnijding gedempt en de cingel hersteld worden.

Het werk moest voor 1 november 1808 afgerond zijn. De slopers mochten alleen puin en oude afbraak laten liggen, ten behoeve van de verkoper.

De verkoopprijs bedroeg 2.700,00 gulden en zou betaald worden in twee termijnen.⁵⁷

Over de naam Avesteyn zijn een tweetal verklaringen gegeven. De eerste komt van W. Cornelissen die in het kohier van alle huizen en landerijen van Dinther opgemaakt 18 februari 1656 leest "huyse van Auensteyn". Hij geeft dan als verklaring in hedendaags taalgebruik "Oude steen", waarbij aan "steen" het begrip gegeven wordt van burcht of kasteel.⁵⁸

De andere opvatting geeft J. van Gemert hij verklaart de naam als Avenstein anders en ontleedt het woordt in drie elementen A-VEN-STEIN, met als mogelijke verklaring "een kasteel gelegen in een ven bij de rivier de A".⁵⁹

De onderstaande kaartafbeelding uit 1754 laat Avesteyn zien liggend in een omgrachting dat van oorsprong een ven of uitloper van de rivier de Aa kan zijn, linksonder is nog een oude waterloop te zien tussen bomerijen. Rechtsonder is een gelijke uitloop te onderkennen. De laatst gegeven verklaring is mogelijk een juiste optie van naamsverklaring voor Avesteyn.

---

⁵⁵ RAD inv. nr. 78 fol. 76-78.

⁵⁶ RAD inv. nr. 78 fol. 88vo-104.

⁵⁷ SAB not. archief inv. nr. 3636 acte nr. 35; Litt: Jan van der Leest De Wojstap-Kroniek 1993-2 blz. 15-16.

⁵⁸ W. Cornelissen; Avesteijn of Auiesteijn. De Wojsdtap-Kroniek, 1986 nr. 4, blz. 10-11

⁵⁹ J. van Gemert; Avesteijn of Auestein of misschien Avenstein. De Wojstap-Kroniek 1987 nr. 1 blz. 14-16.

Kasteel Avesteyn en omgeving
Detail kaart Joan Camp 1754, links De Dolvert boven Ten Bogaerde rechts de rivier de Aa.
(Foto Jan van der Leest)